

PIÁRFUTÁR

A Dugonics András Piarista Gimnázium Lapja

2005. március-április III. évfolyam 3.-4. szám

T O T U S T U U S

Ne féljeteK!

NE FÉLJETEK a harmadik évezred szentjei lenni!

NE FÉLJETEK tanúságot tenni a bennetek élő Fényről, a Világ Világosságáról!

Evezzetek a mélyre, NE FÉLJETEK építeni a szeretet civilizációját!

NE FÉLJETEK kapukat tární Krisztusnak!

NE FÉLJETEK attól, hogy befogadjátok Krisztust, és az Ő erejét!

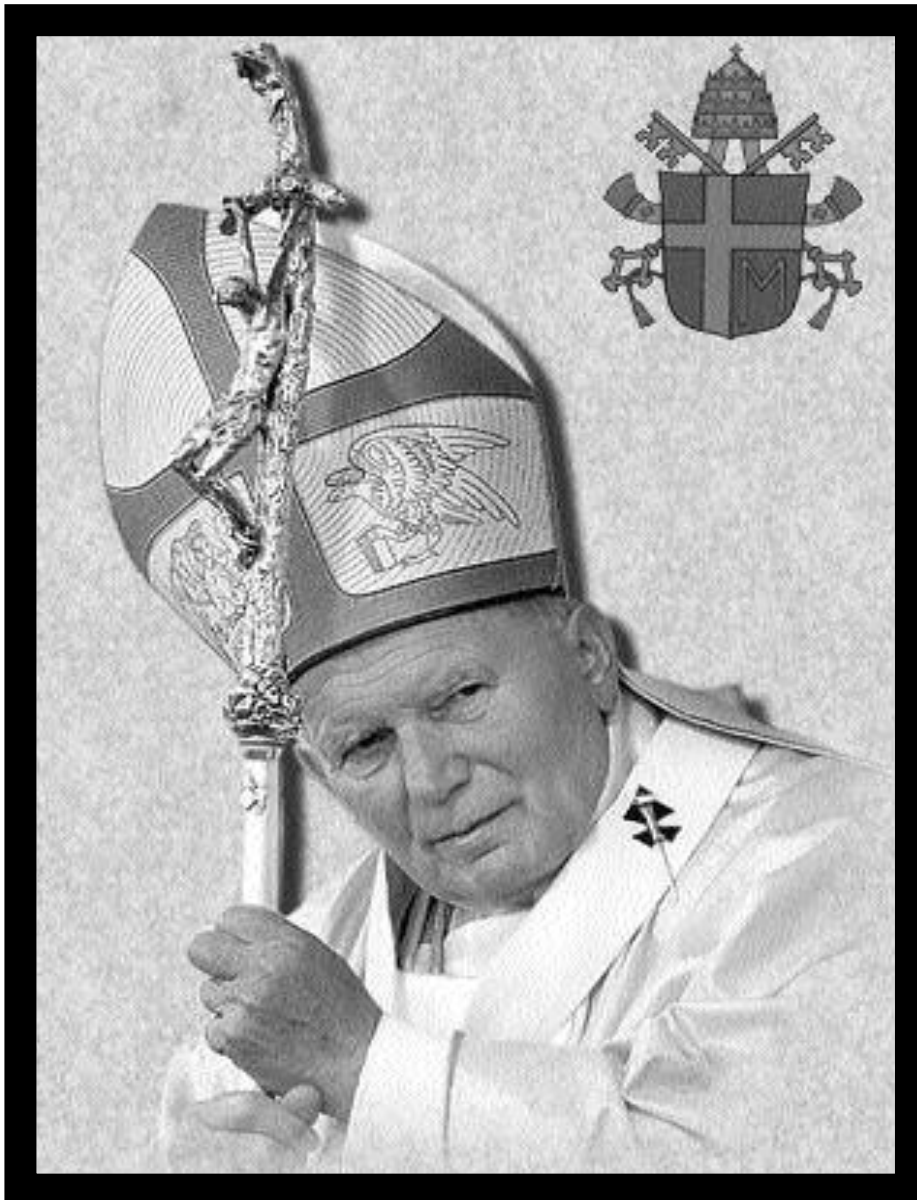
NE FÉLJETEK, mert az Úr velünk van a világ végéig!

Ne féljünk hát, kedves testvérek, ismerősök és ismeretlenek, hívők és keresők — mind, Isten gyermekei!

Szinte megfoghatatlanul gazdag, mély és színes örökség maradt hátra, hogy a csodálatos zászlót, Krisztus keresztségét tovább vigyük, hirdetve a végsőkig kitartó, hűséges szeretet erejét egy értékvesztett világban. Szentatyánk pedig, aki most előrement, hogy közbenjárjon értünk mennyei Atyánknál, itt hagyta nekünk mosolyát, tiszta tekintetét és mindezek megerősítéseként, a „nagy titok“ nyitjaként pápai jelmondatát: „TOTUS TUUS“ — „Teljesen a Tiéd!“

Örüljünk, hálás szívvel ünnepeljünk ezen a mennyei születésnapon! Húsvét fénye, a feltámadás boldogsága kísérje II. János Pál pápát a Megváltó színe elé!

Köszönet neked, Szentatya! Köszönet Szentatyánkért, Istenünk!

Igen, kiragadtak, más lettem. Látszólag minden olyan, amilyen volt: a teherhordó öszvérek lefelé baktatnak a dombról, ahogy naponta.

A világ rója megszokott útját, fölkel és lenyugszik a fényben a házakba beözönlik az azúrkék ég - (hiába, hiába)

És a várva-várt csillagok közt újra fényre gyúlnak a lámpák

(IJP)

„Derűs vagyok, legyetek azok ti is...“

A SZEPI Press jelenti

A csongrádi piarista, Váry Gellért (1843-1929) emléktábláját avatták fel április 2-án Csongrádon, a Szent József plébánián. Az ünnepi szentmisén a főcelebráns Szegeő József szegedi piarista házfőnök volt. Váry Gellért Szegeden 1861-1863 között tanított. 6 nyelven beszélt, jól rajzolt, foglalkozott zenével is. Elkészítette Csongrád első helytörténetét, majd 1904-1913 között Rómában a generális tanács tagja volt. Nyítrán halt meg.

A Sík Sándor Piarista Egyetemi Szakkollégium felvételt hirdet olyan egyetemista és főiskolás fiúk részére, akik elsőfokú tanulmányaik alatt felszeresztény szellemiségű közösség tagjai szeretnének lenni. A jelentkezés határideje 2005. május 20.

További információ és jelentkezési lap a kollégium honlapján (<http://sik.szepi.hu>) található és a sik@szepi.hu címen kérhető.

Idén április 27. és 29. között lesznek az osztálykirándulások a 7.-11. évfolyamoknak. A 12.-eseknek ekkor lesz megtartva a diáklelkigyakorlat.

Ebben a tanévben május 6-án kapnak utoljára kategóriajegyeket a gimnázium diákjai. Szülői fogadóóra május 13-án lesz. A tanárokhöz az iskola titkárságán lehet bejelentkezni az interneten és telefonon május 9-től.

A Dugonics András Piarista Gimnázium 2005. május 7-én, 9 órától tartja idei végzőseinek ballagási ünnepségét. Az iskola vezetése kéri a szülőket, hozzátartozókat, hogy köszöntő virágjaikat 8.30 és 8.50 között adják át a diákoknak.

A Piarista Diákszövetség Szegedi Tagozatának szokásos első hétfői összejövetele legközelebb május 2-án, 17 órakor kezdődik a piarista gimnázium Tanácstermében. Dr. Olajos Terézia, Szádeczky-Kardoss Samu professzor — egykori tagtársunk — özvegye tart előadást az Árpád-ház bizánci kapcsolatairól. A júniusi összejövetel pedig a szegedi tagozat működésének értékelésével telik majd.

Az ingyenes előadásokra minden érdeklődőt szeretettel vár a diákszövetség vezetője.

Ismét arany!

Ismét benépesült április 18-án daloló, mosolygó gimnazistákkal iskolánk. A résztvevő hat(!) énekkarból sorrendben ötödikként ismét a dobogóra léphettünk, elfogódottsággal, örömmel teli hangunk ismét felcsendült és ismét a legjobb minősítést, az arany fokozatot érdemeltük ki énekünkkel. Ezen kívül énekkarunk történetében először, a fiúkamarakórus által énekelt *Veni Sancte Spiritus* kórusmű (Corner kódex) jogot nyert a legjobb énekkarok gálahangversenyén való előadásra. A sors szomorú fintora, hogy a hangverseny időpontja egybeesik az osztálykirándulások utolsó napjával...

A nyilvános eredményhirdetés után, a szakmai megbeszélésen a két zsűritag (*Delleyne Halama Piroska és Ordasi Péter főiskolai docensek*) nagyon meleg hangon és elismerőleg szóltak énekkarunk zenei teljesítményéről. Véleményük szerint is érdemes volt a *Kugelmann-kórusművet* a hamis kezdés után újból indítani, mert így megszülettek, és nagyon szépen szóltak a kórusmű gyönyörű harmóniái. Mint

mindig, most is megdicsérték műsorunk dramaturgiai felépítését, mely színes volt, és a bensőséges gregorián kezdéstől egyenes ívben haladt a férfias, magával sodró Kossuth-nótáig!

Minden énekkarosnak hálásan köszönöm az eredményes teljesítményt és a felkészülés fáradtságos munkáját! De köszönöm a kollegák segítségét is, akiknek toleranciája nélkül nem tudnánk munkánkat ilyen körülmények között végezni!

Befejezésül álljon itt egy rövid idézet *Ordasi Péter* eredményhirdetést záró gondolataiból:

„Akiket itt ma hallhattunk, azok mindenféleképp a szegedi középiskolák élcsapatát képviselik. Azokban az iskolákban, ahol a zene ilyen fontos, ott tudnak a diákok egymásra jobban odafigyelni, ott tudják egymás érzéseit, gondolatait, vágyait igazán felfogni. Lehet, hogy a többi iskolában is jó szakembereket képeznek... de itt embert nevelnek! Mert zenei nevelés nélkül nincs teljes ember! Énekeljete továbbra is! Isten tartsa meg szokástokat!”

Lajos István

A Nagy Könyv

Mostanra talán alig akad, aki még nem hallott róla. Többépcsős, decemberig tartó „beszavazós-kiszavazós játék”. Három forduló. A reklámkampányban részt vesz a rádió és a televízió. Az autótak mellett óriásplakátok biztatnak a voksolásra. A könyvtárakban sorra alakulnak az olvasóörök és sok író, irodalombarát, irodalomértő és olyan, aki az irodalomról beszéléssel keresi a kenyerét járja az országot, hogy előadásokat tartson. Híres — hiteles és kevésbé hiteles —, ismert, elismert, népszerű emberek mondják el, mi a kedvencük és miért az a kedvencük. A honlap tartalmas és változatos, a forgalma nagy. Van egységes szavazóláda, szavazólap, és matrica, hogy igazolja a szavazóhely hitelességét. Van programiroda, ami az összes szálat a kezében tartja. A programirodában pedig lelkes emberek, akik hiszik, jó az ügy.

Sokba kerül? Biztos. Kampányszerű? Kétségtelen. December után már senki nem fog erről beszélni. Valószínű. Nem magyar találmány. Tényleg nem, angol. Már ebből is üzletet, valóságshow-t, árucikket csinálnak. Kit érdekel?

Most legalább beszélünk róluk. Az órán, a könyvtárban és az ebédlőben. Ha ismered a kollégád, barátod,

szerelmed vagy ellenséged favoritját, őt ismered jobban. Ha okosak vagyunk, az eredményből tudni fogjuk, hol csúszik ki mindennapjainkból az olvasás, hol kell változtatni a magyar órák kötelező olvasmányain.

Mindig azt mondjuk, az olvasás igazi érték. Most mégis hajlamosak vagyunk a fanyalgásra. Pedig a lényeg annyira egyszerű. A lényeg a KÖNYV.

Bujdosó Hajnalka

GIMNÁZIUMUNK TÍZES LISTÁJA:

Hazai

Gárdonyi Géza: Egri csillagok

Fekete István: Tüskevár

Wass Albert: Kard és kasza

Babits Mihály: A gólyakalifa

Jókai Mór: A köszívű ember fia

Ottlik Géza: Iskola a határon

Temesi Ferenc: Por

Böszörményi Gyula: Gergő és az álomfogók

Jókai Mór: Az aranyember

Krasznahorkai László: Sátántangó

Külföldi

Bulgakov: A Mester és Margarita

Salinger: Zabhegyező

Tolkien: A Gyűrűk Ura

Wilde: Dorian Gray arcképe

Dosztojevszkij: A félkegyelmű

Keyes: Virágot Algernonnak

May: Az Ezüst-tó kincse

Orwell: 1984

Rowling: Harry Potter 5.

Sienkiewicz: Quo vadis

2004. évi bevételek, költségek

DUGONICS ANDRÁS PIARISTA GIMNÁZIUM		Egyéb	200
		Összes bevétel	7173
<i>Megnevezés</i>	<i>e Ft</i>		
Értékesítés nettó árbevétele (menza, terembérllet)	12207	Anyagköltség	636
Egyéb bevételek	1512	Tárgyi eszköz	512
Költségvetési támogatás (normatíva)	106546	CD-k, könyvek, kazetták	59
Önkormányzati támogatás	145	Támogatások	3561
Egyéb támogatás (fenntartói, pályázat, szakképzés, alapítvány)	46106	Bankköltség	77
Kamatbevétel	30	Szolgáltatás	1077
Rendkívüli bevételek (térítés nélkül átvett eszközök)	4256	Templom	215
Összes bevétel	170802	Egyéb	19
		Összes kiadás	6156
		Tárgyévi eredmény	1017
		A DUGONICS ANDRÁS PIARISTA GIMNÁZIUM 2005. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSE	
Anyagjellegű ráfordítások	50093	Oktatási-nevelési tevékenység bevétele	17332
Személyi jellegű ráfordítások	104511	Költségvetési támogatás	121990
Értécsökkenési leírás	9779	Egyéb támogatás	34077
Egyéb ráfordítások	174	(fenntartói, pályázat, önkorm.)	
Összes ráfordítás	164557	Összes bevétel	173399
Tárgyévi eredmény	6245		
		Anyagköltség	18600
		Szolgáltatások	28211
		Egyéb szolgáltatások	3750
		Béreköltség	88832
		Személyi jellegű egyéb	3260
		Bérráfordítások	30746
		Összes kiadás	173399
DUGONICS ANDRÁS ALAPÍTVÁNY			
Adomány	4491		
ÁFA visszatérítés	1117		
SZJA 1%	1184		
Kamatbevétel	1		
Pályázat	180		

OM azonosító:	029752				
Intézmény neve:	DUGONICS ANDRÁS PIARISTA GIMNÁZIUM				
Intézmény típusa [A]	2004. évi Normatív állami hozzájárulás Kiegészítő normatívák Kötött felhasználású normatívák (Ft) [B]	2004. évi Egyházi kiegészítő támogatás (Ft) [C]	Normatív állami támogatások és egyházi kiegészítő támogatások összesen (Ft) [D=(B+C)]	2004. évi átlagos tanulólétszám (fő) [E]	Egy főre jutó állami támogatás (Ft/fő) [F=(D/E)]
Ovoda			0 Ft	0	0 Ft
Alapfokú nevelés-oktatás 1-8. évfolyam	14,125,500 Ft	5,479,920 Ft	19,605,420 Ft	58.3	336,285 Ft
Középfokú nevelés-oktatás 9-13. évfolyam	56,796,047 Ft	20,255,356 Ft	77,051,403 Ft	216	356,719 Ft
Szakmai oktatás	5,942,447 Ft	1,628,641 Ft	7,571,088 Ft	17.3	437,635 Ft
Kollégium	29,966,600 Ft	4,118,533 Ft	34,085,133 Ft	87.6	389,100 Ft
Alapfokú művészetoktatás			0 Ft	0	0 Ft
Korai fejlesztés, gondozás			0 Ft	0	0 Ft
Fejlesztő felkészítés			0 Ft	0	0 Ft
Összesen:	106,830,594 Ft	31,482,450 Ft	138,313,044 Ft	379.2	364,750 Ft
Normatív hozzájárulás a teljes intézményi költségvetés %-át fedezi:	84%		5-8 sor összesen:	291.6	164,854,641 Ft
			9-12 sor összesen:	87.6	

II. János Pál levele a piaristák 2003. évi egyetemes káptalanjára

Kedves Piarista Atyák!

(...) A káptalan elsődleges szándéka annak megvizsgálása, hogy rendetek miként végezze korunkban azt a munkát, amelyet alapító atyátok végzett a maga korában azon a végtelenül jelentékeny területen, mint amilyen a gyerekek és fiatalok, különösképpen a legszegényebbek és elhagyatottak nevelése.

Ha a piarista forrásokra tekintetek, és alapítók példája inspirál benneteket — aki az evangéliumnak zseniális értelmezője volt, és mindig készséges teljesíteni Isten akaratát életének legnehezebb szakaszaiban is —, könnyebben meg tudjátok fogalmazni azokat az irányelveket, amelyek meghatározzák majd egyházi szolgálatotokat a következő években.

(...) Igyekeztek világosan megfogalmazni azt a sajátos karizmát, amely megkülönböztet benneteket másoktól: figyeltetek az „idők jeleire“, és tanulékonyan követtétek azon keresztény közösségek püspökeinek útmutatásait, amelyekben jelen vagytok. Különleges érdeklődéssel fogadtátok a Katolikus Nevelés Kongregációjának legújabb dokumentumát is: A megszentelt személyek és küldetésük az iskolában. Új lendülettel kell továbbhaladnotok, szemeteket Krisztusra és az evangéliumra szelve, úgy, hogyan a káptalan Instrumentum laboris-ának mottója biztat benneteket: Pusztán sarut öltve és evangéliumba öltözve.

Krisztusba, minden kor emberének üdvözítő Evangéliumába öltözni azt jelenti, hogy őt helyezitek személyes és közösségi életetek, tanári tevékenységetek és minden más típusú apostoli tevékenységetek középpontjába. Különösképpen pedig azt jelenti, hogy Krisztus követőivé, következetes tanúivá váltok, akik képesek bevonni a serdülőket és a fiatalokat az ő bizonytalankodást nem ismerő követésébe.

Csak akkor tudtok a rátok bízottak szívére hatni, ha ti magatok teljesen Istenhez tartoztok. Miként isteni Mesterünk — akit megszentelt az Atya — tökéletesen elfogadta küldetését az emberekért, és értük ajánlotta fel életét, úgy ti is, ha követni akarjátok őt a testvérek iránti odaadásban, apostoli szolgálatotoknak a Krisztus iránti feltétel nélküli szeretetből kell forrásoznia, akit a szerzetesi fogadalmak révén örökre magatokhoz öleltetek. Kalazanci Szent József talán nem ezt tette?

(...) Kalazancius minden nap szemlélte a megfeszített Krisztust, és azon volt, hogy utánozza erőnyeit. Igyekezett egyre mélyebben megismerni őt, és imájában mindig hozzá folyamodott. Ebből a megfeszített és feltámadt Úrral való szakadatlan szemé-

lyes kapcsolatból származott az a szeretet és odaadás a gyerekek és fiatalok, elsősorban a szegények iránt, amely alapítók küldetését jellemezte.

(...) Krisztus Lelkétől indítva ti is, miként szent alapítók, nem veszítitek el bátorságotokat korunk kihívásait látva, és meg tudjátok majd valósítani az Úr rendetekkel kapcsolatos gondviselő tervét a harmadik évezredben.

Hogy jobban megértsétek hivatásotokat az egyházban, helyénvaló, hogy alaposan végiggondoljátok — miként azt ezekben a napokban teszitek — a szerzetesélet alapvető szempontjait: a megszenteltséget, a communiót és a küldetést. A megszenteltség feltételezi Isten bensőséges, személyes megtapasztalását, amelyből az a kegyelemből és szeretetből kifogyhatatlan lelki energia forrásozik, amely elengedhetetlen az evangélium megalkuvást nem ismerő megélésére. Az Istennel való communió képezi a termékeny közösségi egzisztenciának a titkát, valamint a küldetésnek is, amely teljes odaadás az isteni hívásnak és nagylelkű válasz a testvérek kívánalmaira. Szüntelenül tartátok szemetek előtt Jézus alakját, aki megáldja a gyerekeket: ez az ikonja karizmátoknak, amelyet értékes örökségként kaptatok Kalazanci Szent Józseftől, s amelyet az egyház is jóváhagyott.

(...) A szentatya közel áll hozzátok, mert tudja, hogy a fiataloknak, a „hajnal őrszemeinek“ nevelésére szántátok életeteket, elvetvén az emberiség jövőjének reményteli magvait. Gondozzátok e magvakat szeretettel! Minden tanuló olyan, mint egy sarjadó növény, amelyet ha jól ápolnak, életerősen növekszik. Kísérjétek tanítványaitokat türelemmel és bölcsen, törekedjétek megnyitni elméjüket és szívüket az igazságra és a jóságra. Neveljétek őket igazságosságra, békére és életszentségre.

Ebbe az elengedhetetlen nevelői és misszionáriusi munkába vonjátok be világi munkatársaitokat. Az alapító karizmájától vezetve valódi útársakká válnak, valamint hatékony apostolokká a gyerekeknek és az ifjúságnak ebben a lenyűgöző szolgálatában.

(...) A Boldogságos Szűz Mária, Kalazanci Szent József közbenjárására, kísérjen és őrizzen benneteket. Ezekkel a gondolatokkal küldöm különleges apostoli áldásomat rátok, rendtársaitokra és munkatársaitokra.

Vatikán, 2003. július 1.

Fordította: Tózsér Endre SP

Öregdiák II.

BIBÓ ISTVÁN 1911-ben született Budapesten egy református, kismemesi családban. Budapesten kezdett iskoláit nálunk fejezte be. Kedves tanára volt Sík Sándor. A szegedi egyetem jogi karára iratkozott be (1929). Részt vett a Márciusi Frontban, a baloldali fiatalság és a népi írók közös mozgalmában. Ebből a mozgalmából alakult meg 1939-ben a Nemzeti Parasztpárt. Egy konzervatív református püspök, Ravasz László lányát vette feleségül. Az igazságügy minisztériumban dolgozott a háború alatt. 1944-ben árja-zsidó házastársaknak adott ki mentesítő igazolásokat, amiért a Gestapo letartóztatta. A háború után a szegedi egyetem

jogi karán tanított. 1947-ben tagja lett a Magyar Tudományos Akadémiának. Két évvel később a kommunista hatalomátvétel következtében elvesztette tagságát és tanári állását is. 1956-ban tagja volt a forradalmi kormányknak. November 4-én, amikor a szovjetek megkezdték a forradalom letörését, Nagy Imre a parlamentbe hívta a kormány tagjait, de csak hárman jelentek meg — köztük Bibó. Akkor fogalmazta meg a magyar néphez és a világhoz szóló kiáltványát, amikor már mindenki elmenekült a parlament épületéből és az oroszok birtokba vették azt. A kiáltvány passzív ellenállásra és sztrájkra szólította fel a népet. A parlamentből kiengedték, de

a hamarosan megszilárduló új rendszer letartóztatta és teljes bizonyossággal számított a halálbüntetésre. Ám az utolsó pillanatban életfogytiglanra változtatták az ítéletet az indiai miniszterelnök, Nehru közbenjárására. 1963-ban amnesztiával szabadult. Élete hátra levő részében passzív ellenállást folytatott és irodalmi munkásságának nagy része is ebből az időből származik. Temetésén, 1970-ben több ezer ember vett részt, melyen Illyés Gyula mondott gyászbeszédet. A résztvevők a himnusz spon-tán eléneklésével adtak hangot érzelmeiknek.

Fodor Antal 12. A

Elfeledett mesterségek II.

Zsindelykészítő

Zsindely szavunk a 15. század elején tűnik föl először okleveleinkben. A német Schindel szó átvétele, amely a latin scindula, scandula 'zsindely' főnévből származik. Bizonyára német házépítőmesterek révén került nyelvünkbe.

A Bakócz-kódex feljegyzései arra engednek következtetni, hogy a 15. században az egri püspökség hatáskörébe tartozó épületeket -a székesegyházakat, az allódiium épületeit- ezzel fedték, és azt is tudjuk, hogy a zsindelyt lenolajjal itatták át és vörösrre festették.

A 17-18. században ugyanis Erdélyben a falusi parasztházakat, a falusi tanítói és papi lakot is szalmával vagy náddal fedték. Az Alföldön ugyanabban az időben még kevesebb volt a zsindelytető. 1831 táján Udvarhelyszéken a gazdagok csűrjei, pajtái, istállói már deszkával és zsindellyel, a lakóházak a fafeldolgozó központokban deszkával és zsindellyel, másutt részben szalmával, részben zsindellyel voltak fedve. Több település lakossága Erdélyben és Dél-Biharban a kedvező földrajzi adottságok folytán már a 17. században zsindelymetszésre szakosodott. Legismertebb közülük az udvarhelyi Zetelaka, mely Orbán Balázs szerint: „Egy nagy gyárfalu, hol minden ház egy zsindelyműhely; a Küküllőn megszámlálhatatlan fűrész metszi a deszkát“

E vidékeken a zsindelymetszés tipikus háziipar volt, s a századfordulón 50 községben 2500 családnak nyújtott megélhetést. A 18. század vége felé a folyami tutajozás lehetővé tette a Tisza és Duna melléki fafeldolgozó telepek kialakulását, amelyeken bevezették a kedvelté váló tetőfedő zsindely készítését. 1898-ban 62, gyár jellegű fűrésztelepen 315 zsindelykészítő dolgozott, s évente több mint 58 millió faszindelyt állított elő. A legnagyobb zsindelykészítő központtá Szeged fejlődött, ahol a fűrésztelepeken 1889-ben 60-70 zsindelyvágót alkalmaztak, és 50 háziiparosként dolgozó zsindelykészítő közel 300 munkást foglalkoztatott. A zsindelymetszésnek e nagyméretű helyi fölvirágzását a tiszai és a marosi fenyőültetés alapozta meg, de elősegítette az 1879. évi árvíz után újjáépülő város meg a vonzáskörzetébe tartozó táj tetőfedőanyag-szükséglete is. A századfordulótól a cseréptető térhódításával a zsindelykészítés fokozatosan visszaszorult, évtizedek óta csak az Országos Műemléki Felügyelőség készített fazsindelyt műemlék épületek (malmok, haranglábak stb.) fedéséhez.

A zsindelyt elsősorban fenyőből, a Felvidéken és Udvarhelyszéken ritkán bükk- vagy tölgyfából készítettek. A hegyvidéki háziiparosok különös gondot fordítottak a fa kiválasztására: a faragófejével próbavágást tettek, hogy meggyőződjenek, jól hasad-e a fenyő. A fatörzsből a zsindely hosszával egyező hosszúságú (14-17,5 colos) csutakokat, szegedi tájszóval tőkétet fűrészelték. Ezeket azután baltával négyfelé hasították. Székelyvárságon egy negyed hasábnak remök, Szegeden fertáj volt a neve, magát a munkafázist pedig elremökölésnek, illetőleg négyellésnek nevezik. Az elhasított fertályt ezután kis baltával zsindely vastagságú cikkelyekre, zsindelylevelekre hasogatták.

Ezt követően a zsindelyt a faragószékbe szorítva kézvonóval elvékonyították, megadták a kívánt szélességet (8-10-12 cm). A következő munkafázis a zsindely vőgyellése. Erre fanyelű, hajlított vasú, két végén bepöndörített hegyben végződő eszközt használtak, amivel a zsindely vastagabbik oldalát kivőgyellték, vagyis körülbelül egy centiméter mély vajatot véstek bele. Tetőfedésnél ebbe a vajatba csúsztatták be a következő zsindely elvékonyított élet. Az előbbi munkafázist a háromhutai és a szegedi zsindelyvágó a földön, faforgácson ülve végezte. A zsindelyvágás általában férfimunka volt, ám voltak helyek, hol olykor asszonyok is segítettek.

A szegedi zsindelyvágóknál két-két ember párban dolgozott: egyiknek mestor, másiknak vőgyellős volt a szakmai neve, s kettejüket egy széknak nevezték. A tapasztalt, idősebb munkás volt a mester, a másik a vőgyellős. Amíg a vőgyellős négyelt, aközben a mester már hasított, így folyton váltakozva egymás keze alá dolgoztak. Ez a munkaszervezési forma igen megnövelte teljesítményüket. Míg a háromhutai zsindelyvágó naponta 300-400, a székelyvársági 600-700 darab zsindelyt készített el, addig Szegeden egy szék napi teljesítménye a 2-3 ezer darabot is elérte (a napi munkaidőtől függően). Ez háromszor-négyszer nagyobb teljesítményt jelent, amit Szegeden minden bizonnyal a zsindelykészítés kapitalizmus kori fellendülése hívott életre.

Bükkfából hasított zsindelyt Erdélyben és Északkelet-Magyarországon készítettek, ahol dránica vagy gránica néven ismert. Nagyobb méretű, 40-80 cm hosszú, 15-20 cm széles, egyenes vastagságú, és nincs hornyolva. Nehezebb volt készíteni, és nem bizonyult olyan tartósnak, mint a fenyőzsindely.

1862-ben egy szeged-alsóvárosi lakatos zsindelykészítő gépet talált fel, amit gőzerőre is alkalmazhattak, és így óránként 12 ezer zsindelyt is képes volt készíteni. A gép nem vált be, de alkalmazásával az első világháború után az egyik szegedi fatelep zsindelymetszéshez értő vezetője újból próbálkozott; ismét hiába. A zsindelykészítő gép nem pusztán technikatörténeti különlegesség, hanem egy fafeldolgozó háziipar kapitalizmus kori fölütésének sajátos — bár sikertelen — mellékterméke. A gépesítés azért nem sikerült, mivel a gép nem szálába hasította a fenyőt — mint a bevált eszközökkel dolgozó munkások —, emiatt a kész zsindely nem egyformán száradt ki, és a tető felüposodott.

Szűcs Péter Pál 10. B

A szeretet vértanúja

Nem sokkal halála után egy beszélgetés alkalmával került szóba keresztény jelleme, amely egész élete folyamán igazolta kiválasztottságát. A hit, a reménykedés, a türelem és a szeretet jegyében szolgált Istent és embert. Eldönthetetlen, hogy melyik erényét gyakorolta a legmagasabb fokon. A hit szülte a reménységét, mely türelem nélkül soha sem jutott volna el a szeretetig.

Bálint Sándor életének a szeretet volt és maradt haláláig a legfőbb bástyája. Alsóvárosi idős szülők gyermekeként született és élte a Néki ajándékozott földi, makulátlan életet. Szeretetével legjobban édesanyját, ahogy Ő szólította, „kedves anyámat“ halmozta el. Az ima, később a szentáldozás is napi gyakorlatává vált. Örült, ha szeretetét megérezték mindazok, akiknek szólt, s ha ez a szeretet viszonzást kapott. Számára kedves kötelesség volt mások kérésének szeretetteljes teljesítése. A „nem“ és a „majd“ szókat soha nem használta. Sok tennivalója, elfoglaltsága mellett talány, miként tudott másoknak segíteni. A szeretet, a bölcsesség örök társai voltak, légyen is a világ körülötte erre befogadó vagy sem. Földi életét isteni küldetesként fogadta el. Ebben a szellemen tanította növendékeit, s ez érintette meg mindazokat, akik akár csak egyszer is találkoztak, beszéltek Vele.

Sugárzott belőle tudása mindent átfogó ereje. Jól tudjuk, hogy kivételessége gyakran szült irigységet, jó barátnak

mutakozó ellenséget, ám Ő mindezt szelíd mosollyal vette tudomásul. Lett volna rá oka több ízben is, hogy magát bánatosan gyötörje, nem tette. Amikor országgyűlési képviselőként kritikus időkben állt ki a reménység és a szeretet keresztényi eszményeiért, a kor politikája méltatlan helyzetbe hozta Őt. A tudomány ekkor is megfelelő mentsvára volt Néki.

Házassága is szigorú próbatételek elé állította. Felesége elhagyta Őt, ám mély lelki kapcsolatukat ez nem sértette. Gyakran utazott föl Pestre, a „családjához“. Felesége fiút szült, akit Bálint Sándor saját fiaként szeretett, s tisztelte-szerette a fiú vér szerinti apját is. Nagybeteg feleségét visszafogadta, hősi fokon ápolta, kezelte, s családi sírhelyükbe helyezte végső nyugalomba. „Sára halála óta nem találok a helyemet sehol“ — írta és mondta nem egy barátjának. Fájdalmát igyekezett csökkenteni akkor is, amikor Pestre utazott, hogy unokáját láthassa. Hazafelé igyekezett, amikor elépelt egy száguldó autónak. Esméletét már nem nyerte vissza, súlyos sérülésébe pár nap múlva belehalt.

Távozott az az ember, aki vállalt sorsát minden vonatkozásban teljesítette, noha útja nehéz, terhei súlyosak és megszámlálhatatlanok voltak. A benne élő szeretet azonban átsegítette őt a földi nehézségeken. Méltán nevezhetjük őt a szeretet boldog vértanújának.

Ifj. Lele József

Hűtlenek mi nem leszünk

Mostanában rengeteget hallhatunk a Dévai Szent Ferenc Alapítványról és az ottani ferences kollégiumról, ahol erdélyi magyar fiatalok általános- és középiskolai oktatása folyik. Első hallásra természetesen tűnik, hogy Erdélyben magyar középiskolában tanulhatnak a diákok, de nem volt ez mindig így. A rendszerváltás után hihetetlen erőfeszítések és példamutató önfeláldozás árán a ferences Böjte Csaba atya és segítői iskolát és kollégiumot hoztak létre Déván, Hunyad megyében. A kezdeményezés célja felkarolni és esélyt adni azoknak a gyerekeknek, akiket az otthoni viszonyok miatt tehetetlen szülei nem tudnának taníttatni nemhogy magyar, de még román iskolában sem feltétlenül. Ezek a gyerekek nyelveket, magyar történelmet és irodalmat tanulnak, és ami a legfontosabb: keresztény neveltetést és tartást kapnak, ami gerincet ad nekik és jövőjüknek. Jó néhányan közülük a Kolozsvári Egyetem hallgatói lesznek, miután elvégezték a középiskolát. Óriási tehát a kontraszt aközött, hogy alkalmi munkából tengődő, esélytelen, elrománosodott felnőtté válnak, vagy a dévai iskola és az egyetem elvégzése után a fogyatkozó erdélyi magyar értelmiséget gyarapítják majd. Az iskolának azonban legfőbb gondja a nevelők hiánya. Kevesen vannak, akik maguk mögött minden mást feladva, otthonukat elhagyva, fizetség reménye nélkül be-

állnak tanítani és nevelni akárcsak fél évre is. A másik fő gond az örökös pénzhiány. Sajnos a tanulók szüleinek többsége nem tud fizetni gyermeke alapvető ellátásáért, így a kollégium legfőbb reménysége az alapítvány, amely Csaba atya vezetésével mindent meg tesz, hogy fenntartsa magát és még több diákot fogadhasson be, menthessen ki az esélytelenségből. A dévai iskola mintájára Erdély más részein is nyitottak iskolákat. Ilyen például a kovásznai, a Zsil-völgyi illetve a szászvárosi iskola is. Ezekben a helyeken mindig szeretettel fogadják a segíteni akarókat és a látogatókat. Bármennyi pénzt is kapnak, azt mindig a legjobb célra fordítják. A román állam az iskola fenntartásához sajnos csak nagyon kis részben járul hozzá. A magyar kormány nem támogatja különösebben az iskolát, hiszen ott román állampolgárokat nevelnek. Ezúton kérek minden kedves olvasót, hogy saját belátásához és helyzetéhez képest támogassa a Dévai Szent Ferenc Alapítványt, hogy ezzel újabb és újabb fiatalokat mentsen meg a reménytelen jövőtől.

A Dévai Szent Ferenc Alapítvány számlaszáma:
10300002-20145639-00003285
<http://www.devaigyerekek.hu/>
TeL:0040254214873

Fodor Antal 12. A

A halálról

Sötétség fátyla fődte a tájat, a csend áthatotta a várakozó hadakat. Bosszú és fojtott düh mardosta a megmaradt magyar századot. Egy magyar katona lehajolt a földhöz, belemarkolt a porhanyós talajba, majd magára szórta azt. A társa csendben nézte, majd ő is meghintette magát földdel. A távolban dobok döngése hallott, az ellenség megindult. A magyarok tartották helyzetüket és vártak, majd megérkezett fehér lovon a vezér. Nemes és erős volt, az életüket is rábizták volna. Az öregebb katonák eddig a földön ültek, de most, mikor hadvezérük megérkezett és a sorok között járt, most mint az ifjú hazafiak felálltak, feledve öregségüket, s fájdalmas életüket. Mind érezték újra a fiatalság régi erejét, s az elvesztett erő hatalmát. Megmarkolták fegyvereiket s csatarendbe álltak a többi katonával együtt.

A nap első sugara megvilágította a vidéket, a hadvezér mereven ült lován s kémlelte a völgyet. Nemsokára észrevette a völgybe érkező ellenség első hírnökeit. A magyarok vártak, s az ellenség sorakozott, sorakozott és özönlött a völgybe, pár-perc múlva már megszámlálhatatlanok voltak a magyarok maroknyi csapata ellen. Az ellenség felsorakozott és várt. A magyar hadvezér, serege felé fordult, kivonta kardját és a feledésbe merült hősi múlttól kezdett beszélni, harsányan és átérzően, a katonák szívét átjárta a halott hősök szelleme s ezek a lelkek megacélozták szívüket, a sereg már nem csupán egy volt a magyarok utolsó hírmondói közül, hanem Hunor és Magor nemzete, Attila fiai. A beszéd után a vezér az ellenség tengere felé fordult, majd mégegyszer a napba nézett és orkán erejű hangjával csatakiáltást hallatott. A magyarok megindultak, a gyalogosok oly lendülettel futottak le a dombról, mint ahogy egy dühödő oroszlán ront neki áldozatának. Az ellenség azonban nem ijedt meg, tudták, hogy ez az oroszlán, csak egy trónfosztott király, aki egyedül maradt birodalmában, s akit a hiénák úgyis szétépenek. A magyarok becsapódtak az ellenfél soraiba, s elszántabbak voltak, mint bármikor azelőtt, vérrel öntözték a fekete földet s fájdalmat vetettek bele, de ezekből a magokból csak haragot arathattak. Már százakat levágtak, s

közülük alig veszett, de mégis tudták, hogy ezt a csatát nem nyerhetik meg. Az ellenfél megelégte ezt a botor harcot, s erejét összeszedve haragját a magyarokra zúdította. Az első hullám ötvenet söpört el, a második huszat, s végül már csak tizenketten maradtak, a hadvezér és a legerősebbek. A vezér kardja vörös vértől izzott, lesújtott újra és újra, szívében a harag nagyobb volt, mint valaha, ölt és pusztított. Mígnem a puskák fekete halálpora fejébe szóródott, s haragja örökre elaludt. A többi tovább harcolt megtörtén. Pár másodperc múlva már csak ketten voltak, a két

katona kiknek testét föld, és vér fedte. Egymás mellett harcoltak, újra lecsaptak, és újra, nem adták fel. Az ellenség gigászi farkasa mindig acélt érzett fogai között, soha nem emberhúst. A végső támadásban az egyik katonát átszúrta a szurony, mely átlökte az árnyak világába. Holt tetemét látva az utolsó

halott társának elvette kardját, s nekiesett a tömegnek. Kaszabolt, szúrt, és vágott, arcát elborította az élet aranya, szíve hevesen dobogott, s oly haragot érzett, mely mellett a világ is eltörpült. De ő sem menekülhetett a szurony hűvös vasától, hasába döfték azt, de ő nem adta fel, tovább küzdött vérző sebével és fájdalmával. Majd jött a második szúrás a vesébe, majd még egy a hasfal jobb oldalába, de még mindig harcolt, mintha nem is élt volna már, mintha lelke mozgatta volna csak, ettől a farkas még dühösebb lett, s vállába harapott, saját vérebe akarta megfojtani, gyűlölte feketén és szívből. A katona lerogyott, vére bearanyozta a harcmezőt. Az ellenség abbahagyta gyilkolását, s egy másik hadvezér lépett ki a sorok mögül. A katona szemébe nézett, de megijedt attól, amit látott. Meglátta az erőt, a becsületet, az ősi jogot az élethez, a dacot, azt az érzést, amit a legjobban gyűlölt. Egyik katonája kezéből kikapta fegyverét és belelőtt a térdre rogyott férfi vállába mégegyszer. A férfi a földre esett, arccal lefelé. A hadvezér felfordította, s amit látott, az az ő veresége volt. Az utolsó magyar nem megtörtén és könyörögve halt meg, hanem boldogan, s ebben a pillanatban a hadvezér felfogta, vesztett, és még esélye sem volt a győzelemre.

Garzó Márk 10. B

Március 17. Szent Patrik

Aszóciában született 389-ben. Apja, Cal-purnius egyesek szerint katonatiszt, mások szerint szerep volt; anyja, Concessa tours-i Szent Márton családjából való volt. Patrikot tizenhat

éves korában a még pogány írek, egyik kalandozásuk alkalmával magukkal hurcolták. Hat évig rabszolgaként nyájakat őrzött. Ez idő alatt is már hosszú napi imákkal készült a későbbi lelkipásztori munkájára. Azt álmodta, hogy elhagyja az ír szigetet, s valóban pár nappal később néhány ír hajós megszánta és hazavitte. Otthon újabb álmot látott, melyben az ír partok felől szózatot hallott: „Jöjj, szent ifjú, jöjj hozzánk, légy újra köztünk!” Nem habozott, Franciaország legnevesebb hit-tudományi iskoláit végezte el. Amikor megtudta, hogy meghalt Szent Palladius ír misszionárius, Patrik felvette a püspöki rendet és Írországra ment.

Rengeteg embert keresztelt meg, köztük nemeseket is. Egy fejedelmválasztás alkalmával nemcsak a királyi családot vezette Krisztus ösvényére, hanem ugyanakkor 12 ezer ember tért meg. Hatására egyre több hajadon és özvegy lett tisztelendő nővér és sok fiatal fiú választotta a lelkipásztori hivatást. Patrik a bal kezével rombolta a pogány világot, jobb kezével pedig építette helyette a keresztényt. Nem fogadott el soha semmit, hanem az apostolok mintájára kétkezi munkából élt. Soha többé nem hagyta el Írországot. Valószínűleg 461-ben halt meg Glanmorganshire-ben. Az észak-amerikai papság nagy része az ír nemzet fiaiból került ki, akik Szent Patrik buzgó és istenfélő lelke nélkül nem találtak volna az igaz ösvényre, és nem lettek volna Isten nyájának pásztoraik.

Varga Iván 10. B

Kulturális rügyfakadás

Ízelítő a piarista gimnázium tavaszeleji programjaiból

Eseménydús és szép program-sorozattal köszöntöttük a tavaszt a gimnáziumban, bár a történelmi előadásokat kedvelők számára az elmúlt időszakban csupán egy rendezvényt kínáltunk, a többi inkább irodalmi, képzőművészeti, néprajzi témájú volt.

Március 10-én nyílt meg a „Napsugaras” Dél-Tisza menti Népművészeti és Kulturális Egyesület tavaszi népművészeti kiállítása, amely egész hónapban nyitva állt a látogatók előtt. Szegedi és Szeged környéki népművészek és kézművesek mutakoztak be: kosárfonók, fazekasok, csuhészobrászok, gyékényfonók, gyöngyfűzők, hangszerkészítők, tojásfestők.

Március 11-én, az iskola nagybőjti lelkigyakorlatának egyik esti választható programjaként ismét vendégünk volt Harangozó Imre néprajzkutató, aki — az időszaknak megfelelően — bőjti és húsvéti témát hozott: Jézus Krisztus szenvedéstörténetéről beszélt a magyar archaikus népi imádságok tükrében. Képről láthattuk és felvételen hallhattuk adatközlőit — akik között közel száz éves néni, de négy éves kislány is van —, a néphit által megrajzolt szenvedéstörténettel ismerkedhettünk Jézus vérrel verejtékezésétől a kereszthaláláig és feltámadásáig.

Március 16-án Ivánovics Tündét és Fábri Gézát láttuk vendégül, akik gyűjtőúton Ujgúriában jártak a közelmúltban és utazásukról egy képekkel illusztrált, muzsikával gazdagított műsort készítettek.

Március 20-án, kivételesen vasárnap tartottuk márciusi — húsvéti — kézműves játszónapunkat, amelyen sok-sok gyermek vett részt családjával. Szép hímes tojások, papír tojástartók és nyuszifigurák készültek, bizonyára az otthoni húsvéti vacsora-asztalt, vagy a nyuszifészket dicsőítették.

Április legelején közös rendezvényre került sor a Szeged Csanád Egyházmegyei Hitoktatói Bizottsággal, akik április 1. és 3. között iskolánkban tartották hagyományos hitoktatói lelkigyakorlatukat. Április 2-án, szombaton 16 órától egy Bálint Sándor emlékdél-

után tartottunk, amelynek kapcsán előadást tartott Károlyi Attila történész Bálint Sándor hitoktatással kapcsolatos megnyilatkozásairól, felszólalásairól. Egy érdekes, új portrét rajzolt a szegedi néprajzkutatóról: Bálint Sándor az országgyűlési képviselő, aki több beszédben is felemeli szavát a hitoktatás fakultatívává tétele, majd megszüntetése ellen. Előadását Lele József diavetítéses megemlékezése követte, aki főként Bálint Sándor lelkeségéről beszélt és ismertette a boldoggá avatási per jelenlegi helyzetét, eseményeit. Minthogy az egész egyházmegyéből jöttek hitoktatók a lelkigyakorlatra, fontosnak tartottuk, hogy Bálint Sándor életét és néprajzi munkásságát is bemutassuk, ehhez a Karolina Iskola bocsátotta rendelkezésünkre a hétvégre állandó Bálint Sándor kiál-

kezett az ország minden részéről (Budapestről, Egerből, Pécsről, Esztergomból, Debrecenből, Kiskunfélegyházáról, Piliscsabáról, Székesfehérvárról és Miskolcra). A rendezvény a Magyar Piarista Diákszövetség, valamint a budapesti és a szegedi piarista gimnáziumok támogatásával jöhetett létre. A verseny reggel 9 órakor kezdődött a díszteremben ünnepélyes megnyitóval, amelyen beszédet mondott iskolánk igazgatója, Szilvássy László SP, valamint megzenésített Balassi Bálint és József Attila verseket adott elő Ivánovics Tünde és Fábri Géza. A rövid megnyitó után két helyszínen folyt a verseny, a zsűrit iskolánk szaktanárai és irodalomszerető, -értő kollégák, valamint piarista öregdiákok alkották. Mindhárom kategóriában kiváló produkciókat hallhattunk, bár a verseny

Az ember élete folyamán kiépíti a kapcsolatát a léttel, az igazsággal és a jóval. A művésznak egészen sajátos kapcsolata van a szépséggel. Nagyon találó, amikor azt mondjuk, hogy a szépség nem más, mint a Teremtőtől a művészi tehetség felé elhangzó fölszólítás. S kétségtelen, hogy ez a képesség is talentum, melynek az evangéliumi példázat logikája szerint (vö. Mt 25,14-30) kamatoznia kell.

Ezzel lényeges ponthoz értünk. Aki érzi magában a művészi költői, írói, festői, építész, muzsikusi, színészi hivatás szikráját, együttal a felelősséget is érzi, hogy e talentumot nem lehet elásni, hanem ki kell bontakoztatni a felebarátok, az egész emberiség javára.

(II. János Pál művészeknek írt leveléből)

lításuk három tablóját. Ezúton is szeretnénk köszönetet mondani érte.

Április 7-én, megnyitó nélkül, csendesen, szinte észrevétlenül kezdődött a festőművész házaspár: Barta András és felesége, Bartáné Pap Andrea közös kiállítása az aulában. A szolid, finom tájképek, életképek, csendéletek, valamint Barta András érmei nagy művészi élményben részesítik az idelátogatókat és a diákokat is.

Április 9-én került sor az országos szavalóversenyre, amelyet egyházi iskolák diákjainka hirdettünk meg három — életkor szerinti — kategóriában a Bálint Sándor-emlékév tiszteletére, vallásos versek témakörben. Iskolánkat három diák képviselte a versenyen: Köröndi Péter (10. B), Rimay István (9. A) Miklós Péter (9. A) és Újhelyi Zsigmond (12. B). Emellett mintegy félszáz diák jelent-

utáni értékelésekből kitűnt, hogy a diákok helyenként nagyon nehéz, komoly verseket választottak. A közös ebéd után mindkét zsűriből egy-egy szaktanár értékelt a délelőtti eseményeit, majd következett az ünnepélyes eredményhirdetés. Minden résztvevő emléklapot és apró ajándékokat kapott az iskolától, ezen felül minden kategóriában három-három produkciót díjaztunk értékes könyvekkel, CD-kel. Örömmel és büszkén jelentjük, hogy a III. kategóriában a III. helyezést iskolánk diákja, Újhelyi Zsigmond szerezte meg. Gratulálunk neki és felkészítőjének, Bujdosó Hajnalka tanárnőnek!

Április 13-án Kiss Gábor Ferenc történész tartott előadást április 4. kapcsán, amely gyermekkorunkban még jelentős ünnep volt: a felszabadulás ünnepe. Mára a felszabadító Vörös Hadsereg már egészen más színben tűnik fel, fontos azonban, hogy higgadtan és csak a tényeket szem előtt tartva vizsgáljuk meg az 1945-ben történeteket. Nagyon élvezetes és jó stílusú előadást hallhattak a résztvevők Kiss Gábor Ferencről, aki térképek és illusztrációk segítségével az összes hadműveletet felelevenítette, amely a Vörös Hadsereg Magyarországra lépésével megkezdődött.

Toth Krisztina

JP2 – a költő

JÁNOS KÉRÉSE

A szív hullámát, ahogy feltornyosulva csöndben kiül a szembe,
ne csitítsd el, Anyám, ne csöndesítsd ezt az érzést,
de vedd e hullámot gyöngéd kezébe s fordítsd
felém.

Ő kért meg erre Téged.

János vagyok, a halász. Oly kevés,
amit bennem szeretni tudsz.

Még érzem: a tóparton, apró kavicsok a lábam alatt —
s hirtelen — Ő.

Bennem már nem ismered fel az Ő titkát,
noha gondolataidban ott leszek szelíden, mint a mínusz.

De Ő akarta, hogy azt mondjam neked: Anyám.
Hagyd hát, hogy így maradjon, és a szó ne rejtse el fényességedet.
Valóban nem könnyű feltárni a szavak mélységét,
melyek értelmét Ő kettőnkbe oltotta,
hogyan elrejtse bennünk titkát örök szeretetének.

(Az „Anyá” ciklusból)

AZ ALAP

Ezen a helyen léptünk érintkezni a földdel, ahol annyi
sok fal s oszlopsor épült... ha nem tűnsz el közöttük, s tovább

haladsz, megtalálva az egységet és az értelmet
azért van, mert Ez vezet téged. Ez nemcsak a
reneszánsz épületek tereit fogja össze, hanem a távolságokat is bennünk,
kik mindannyian gyöngeségünk s kudarcaink tudatában élünk.

De Te Péter vagy. Te akarsz lenni itt az alap, hogy rajtad járjanak
(maguk után menve, ki tudja, hova jutnak), s arra haladjanak, amerre lépteiket
vezérléd,

hogyan a tekintetükkel eggyé fonódjon a tér, mert így születik meg a gondolat.

Az akarsz lenni, aki szolgálja lépteinket - mint a szikla a juhok lépteit:
a gigantikus szentélyek alapja is a szikla. Legelőjük a kereszt.

EVANGÉLIUM

Az igazság nem olajesepp a sebre, hogy ne fájjon, ami éget,
nem ültetik számárra, hogy körülvigyék az utcán —
az igazságnak szenvednie s rejtőznie kell.

Minden idegszál megfeszül az agy szerkezetében, valahányszor
valami összeomlik bennünk, mint egy épület — tudjuk, nem elég
csak kívülről rendbe hozni, a biztos támasz az alap, mint csónaknak a hullám.

Az igazság fölemeli az embert. Ha nem volna így, kétszeres teherként
nehezedne ránk az épület, mert ami minden emberben közös,
ott rejtőzik valamennyiünkben, mint titkos aroma —
míg mások riadtan futnak az utcán, együtt a számmal
(kevesebb-e az utcákon az igazság? vagy egyre több?)
mi bátran tekintünk előre, nem vesz erőt rajtunk a félelem.

(Az „Egyház” ciklusból)

Újdonságaink

SZEPI - VIDEO

BAYER ZSOLT régi-új sorozatát kaptuk
meg DVD kiadásban: *1100 év Európa
közepén*. A kísérő szöveg könyvben is
megjelent. Könyvtárunkban megtalálha-
tod...

INGMAR BERGMAN készletünk jó
minőségű DVD kiadványokkal bővült
(*TRILÓGIA, Suttogások és sikolyok,
Jelentek egy házasságból*). Külön
érdekesség Bikácsy Gergely rövid
bevezetői a filmekhez...

Irodalmi tanulmányainkhoz kap-
csolódik néhány régi-új kiadvány:
SZABÓ MAGDA: *Abigél* — GÁRDONYI
GÉZA: *Egri csillagok* — RIDEG SÁNDOR:
Indul a bakterház — DOSZTOJEVSKIJ:
Megalázottak és megszeméltettek...

Két filmnek különösen is örülhetünk:
végre megjelent DVD-n a *Világok arca:*
BARAKA és megkaptuk SIMON &
GARFUNKEL 1981-es Central parki kon-
certjét...

SZEPI - HANGARCHIVUM

- PILINSZKY JÁNOS versei a költő
előadásában CD 1493
- Fájdalmas aktualitása van: *ABBA
PATER* — POPE JOHN PAUL II CD
1488
- Hangos könyvek újabb darabjai. Pl.
Ady versek — CSEH TAMÁS
előadásában
- DIANA KRALL felvételei — Gyönyörű
hang, élvezetes jazz zene...
- *KATONASORS* és az erdélyi
GARABONCIÁS - COUNTRY ROCK LP-je
házi előállításban készült — máshol
nem is nagyon hallgatható... CD 1445
és CD 1446
- Néhány érdekes BACH felvételt is kap-
tunk: *Húsvéti oratórium, Pütkösdi kan-
tata, csembalo koncertői*...

Szegheő József SP

Támogassa a
DUGONICS ANDRÁS
ALAPÍTVÁNYT!

Számlaszám:

10201006-50043341

Az Eucharisztia pápája

Eperjes Károly színművész gondolatai

Ha az Egyház a Názáreti Jézust úgy hirdeti, mint igaz Istent és tökéletes embert, akkor minden ember előtt megnyitja a lehetőséget, hogy „istenivé” s ezáltal emberibbé váljék. Ez az egyetlen út, melyen a világ fölfedezheti a magasztos meghívást és megélheti az Istentől eredő üdvösséget.

(II. János Pál pápa a 2000. év Nagy Jubileumát meghirdető „INCARNATIONIS MYSTERIUM” kezdetű bullájából.)

Felnőtté válásomtól kísértte II. János Pál pápa személye az életemet, illetve nehéz és megigazultabb pillanataimban mindig ott volt az ő regnálása. Már akkor szimpatikus volt, amikor megválasztották. Azonkívül a színészettel is valamilyen kapcsolatban volt korábban. Közvetlenebb hangot is vártam tőle, és meg is kaptam. A híres felszólalására

gondolok, amely megválasztásakor hangzott el: Ne féljete!

Leginkább az Eucharisztia szeretetét tanultam meg tőle. A szentmise, a szentáldozás szeretetét. Ez olyan példázat, amely nagy erőt ad nekem. Ha az ember keresi a szent háromságos egy Istennel való napi kapcsolatot, akkor ez a legnagyobb boldogságává válik. És akkor a földi és a mennyi boldogság talán közelebb kerül egymáshoz, már itt a földön is. A Szentatya másik nagy példázata számomra a napi három rózsafüzér elimádkozása volt. Ez akkora örömet adott nekem, és most már én magam is, több mint tíz éve — hála a Jóistennek — napi három rózsafüzért mondok el. És ennek elmondhatatlan ereje van.

Olvastam, hogy a Szentatya minden vasárnap szentgyónáshoz járult. Ő, aki „elég finoman” élt, mégis „talált” — ahogy a jó falusi ember talál a pítvarban — rendet rakni valót. A szív pítvarában talált mindig valamit, amit az Úr napjára rendbe tett. Ez is nagyon sok erőt adott nekem. És akkor elgondolkoztam azon, hogy Medjugorjében a

Szűzanya ugyanazt kéri, amit a pápánk gyakorolt nap mint nap: szentmise, szentáldozás, elmélkedés a Bibliából, napi három rózsafüzér, heti szentgyónás és böjt. Arról nincs értesülésem, de egészen biztos vagyok benne, hogy nagyon komolyan böjtölt a maga nehéz, egyre elnehezültebb helyzetében.

Nagy erőt adott nekem az az írás is, amelyet első magyarországi látogatása kapcsán a tudósoknak és a művészeknek ajánlott: az ő legfontosabb dolguk, hogy az igazság, a jóság és a szépség hármásában tegyék a dolgukat. Mert akkor lesz az igazán művészet, akkor lesz az igazán tudomány. Mikor erkölcs és bölcsesség összeadódik, mikor a szív és az agy harmóniája kialakul. Erről ír a Fides et ratio kezdetű enciklikában is. Mindenkinek ajánlom, hogy ezeket a lelki ébresztő, egészen finom, több mint filozofikus írásokat megismerje. Mert épülni fog belőlük, összerendezettebb lesz az élete. Legyen akár apa, nagymama, fiatal, illetve bármilyen foglalkozású ember. (V.R.)

Új időkbe merülve

Titkomban elmerülve élek, tekintetednek gazdagsága áthatja lényemet,
mennyire növekszem e látomásban, mennyire eggyé válok itt a csönddel,
minderről nem tudtak sokáig
mert a Te tekintetedről senkinek sem beszéltem.

De jelenléd nem szűnik soha bennem
feléd tartok, egyetlen torkolat, s oly eggyé válunk
egy napon
mint mozdulatlan, legmélyéig áttetsző folyó
bár testem megmarad.

Jönnek majd tanítványaid - érzik, hogy nem dobog a szív.

Életem nem függ többé vérem ritmusától
és fáradt lépteim alól nem szökik el az út.

Körülölel az új idő, mely ott csillog a kihúnyó szemekben,
és szívemben él.
És végleg beteljesül minden, s a gondolatokat betölti az öröm.

Akkor dalra nyitom ajkam, nem hagyok ki egyetlen mondatot sem,
akkor dalra nyitom ajkam, s az magába zárja egész életem,
színültig átitatva a mérhetetlen fényű és egyszerű Eseménnyel,
mely minden emberben megfogant, láthatóan és titokzatosan
bennem pedig megtestesült és a világra jött
eljutva oly sok nemzedékhez, akiknél otthonra lelt.

Karol Wojtyła

„Mezei-aszfalt“ futóversenyek

Március 16-áról 21-ére, a tavaszi szünet első napjára került át a városi mezeifutó bajnokság időpontja (a szervezők rossz időjárástól tartottak). Az új időpont sokaknak nem kedvezett, így meglehetősen sovány mezőnyök álltak rajthoz az újszegedi Liget aszfaltkörén. Mindez persze nem csorbítja Barna György és Szászi Barnabás érdemét, akik a VI. korcsoport versenyében ezüst és bronzérmet vehettek át. A kollégisták hazautazása miatt csapatot sajnos nem tudunk kiállítani, pedig a középiskolai korcsoportokban rendszerint a dobogón végzünk.

A megyei mezei bajnokságot március 31-én ismét a Liget faszterén rendezték meg (nem mintha nem volna elegendő füves helyszín a városban). A szervezők a rossz terepviszonyokra hivatkoztak, pedig

valamennyien, akik futóként „fél életünket“ a várost övező mezőkön, földutakon töltöttük, töltjük, tudjuk, hogy az eredeti helyszíneként megjelölt körtöltés március végén már kiválóan futható. Nosztalgizálok, amikor arra gondolok, hogy ifjú versenyző koromban a mezei versenyeket tényleg a mezőn rendezték meg (körtöltésen, repülőtéren), soha fel sem merült, hogy rideg, izületeket nem kímélő felületen, aszfalton rendezzenek bajnokságot csak azért, hogy „ne legyünk sárosak“.

A nagyobb (VI. korcsoportos) fiaink közül Szászi Barnabás volt a leggyorsabb (5.), Barna György 8., Dósai Imre 13. lett. A kisebbek (V. korcsoport) közül Kaszap Tamás 8., Kaszap Armin 12., Fudala György 19., Faddi Norbert 20., Angelo Balázs 21. lett. Ők csapatban a dobogó harmadik fokára állhattak.

Győri Ferenc

Köztudott, hogy II. János Pál pápa mindig is különös figyelmet szentelt a sportnak. Erről tanúskodik a Világiak Pápai Tanácsán belül nemrég felállított új vatikáni hivatal, az Egyház és Sport-szekció is, amelyet tudatosan az athéni olimpiai játékokra készülve létesített a szentatya.

Nem telt el úgy hét, hogy a szerdai általános kihallgatáson a szentatya ne fogadta volna a különböző sportágak képviselőit; például a Real Madrid futbalcsapatának sztárjait, az olasz labdarúgó-bírókat vagy maratoni futókat, a béke nevében hosszú távokat megtevő amatőr kerékpárosokat. II. János Pál pápa péteri szolgálata alatt bevezetett számos újítás mellett hangsúlyt fektetett a sportban rejlő evangélizációs lehetőségekre; a sportnak a békét, a népek kölcsönös tiszteletét előmozdító szerepére irányítva a figyelmet megváltoztatta az egyház sporthoz való viszonyát.

(Forrás: Internet)

A tarokk

— Gazdag mynheerek vagyunk... — kezdte Pipacs. — Hozni neked csodálatos ajándék... Rézkarika, bételdió, mind lenni csomagban neked bele. Ha te tied barátságod nekünk adni belénk...

— Lenni Bililimu nagy főnök, nevenőtől elsápad az egész világ — mutatkozott be a zöld őrit.

— Ezt rég tudom, Bililimu. Nevedet ismerik egyik óceántól a másikig, és nagy fehér uralkodók rettegik tőle magukat tőled. Mondd meg nekem, hogy mit kívánsz tőlem neked barátságodért cserében hozzád?

— A nagy király azt kívánja magának tőletek, hogy adni neki fehérek csomagjuktól, amit ők neveznek maguknak úgy, hogy tarokk-kártya.

(Rejtő Jenő: Pipacs a fegyverek)

A fenti példa is mutatja, hogy nem érdemes úgy kilépni az utcára, a pláne világ körüli útra indulni, hogy nem viszünk magunkkal tarokk kártyát.

További irodalmi kutatásokat folytatva kiderül, hogy Rejtő életművében további négy helyen található utalás erre a remek kártyajátékra. Persze azon sznobok, akik a magyar irodalom eme gyöngyszemeit ponyvának tartják, esetleg más bizonyítékok felvonultatását igényelhetik a tarokk irodalmi jelentőségének alátámasztására. Az ő szemüket talán egy Németh László idézettel lehetne kiszűrni: „BÉLA: Minden becsületes ember tarokkot játszik. A tarokk meg a bridzs két világnézet. Aki tarokkozik, úrnak született, aki bridzszezik, kupecnek. Volt itt egy malomellenőr, az asszonyok ájuldoztak milyen bridzsművész; tarokkban elfogta a partnere huszonegyét.

SATA: Az nagy bűn?

BÉLA: Mit mondjak? Mint elszertni a barátod lányát.“ (Villámfénynél)

Talán ezen a ponton érdemes elárulnom, hogy miről is beszélék. Valójában hogyan néz ki a tarokk kártya? Tartalmaz egytől huszonegyig sorban számozott lapokat (ezeket tarokkoknak szokás hívni), valamint egy bohócot ábrázoló lapot (aminek skíz a neve, egyébként emlékeztet a Jokerre). A csomag többi része színes lap (a francia kártya négyféle színével egyezik meg: káró, kör, treff, pikk).

A tarokk ugyan a magyar kultúra oszlopa, de idegen tájakon, régi korokban keletkezett. A játék gyökerei a 15. századi Olaszországba nyúlnak vissza. A 17.-18. században Firenzében nagyon népszerű volt a Minchiato nevű játék, amelyet 97 vagy 98 lappal játszottak. De különböző 63-64 lapos tarokk változatokat játszottak például Sziciliában, vagy a 62 lapos Ottocento nevű játékot Bolognában.

Később a játék tovább terjedt. Játsszanak tarokkot Franciaországban, Dániában, Svájcban és Tirolban. Általában háromszemélyes a játék és 78 lappal játszik, de vannak négyszemélyes változatai, és van, ahol kevesebb lappal (66).

A Monarchia területén is elterjedt, és még összetettebbé és élvezetesebbé vált a játék. Itt tipikusan 54 lappal játszik. Ma is tarokkoznak Csehországban, Szlovákiában, Romániában, és a délszláv államokban (főleg Szlovéniában). Van bajor és több osztrák változata is. Valószínűleg a legjobb, nem magyar tarokkváltozat az osztrák „Königrufen“. De ez is csak gyenge utánérzése a Magyar Tarokknak.

A Magyarországon játszott legrégebbi (és legegyszerűbb) változat a Húszashívásos-, vagy Paskievics tarokk. A nevét Ivan Fjodorovics Paszkjevics tábornokról kapta, aki a '48-as szabadságharcot leverő orosz csapatokat vezette.

A magyarok egy Ausztriából átvett tarokk változatot fejlesztettek tovább. A lapok számát 42-re csökkentették, amivel a játék eleve izgalmasabb lett, valamint kitaláltak egy új figurát, ami félelmetesen izgalmassá tette a játékot: a huszonegyfogást. A „fogás“ akkor sikeres, ha a legnagyobb ütőerejű tarokk (a skíz) elfogja a második legerősebbet (a XXI-est). Ez egy nehéz, ravaszságot, szerencsét, és persze gondolkodást igénylő feladat. De itt a szegény, gyenge, magyar XXI-esnek van esélye arra, hogy az erős skíz-Paskievicset kicselezze. Talán ezért ez a furcsa névadás.

A Kiegészítés után a játék gyorsan elterjedt. Az eredetileg három játékos által játszott verziót teljesen kiszorította a négyszemélyes változat.

A tarokk e forradalmát több írónk is megörökítette (pl. Jókai a „Históriai Tarokkparti“ című 1895-ös írásában. Mikszáth több karcolatában). Tarokkozott Móríc Zsigmond és Németh László, megannyi művészünk és politikusunk.

A magyarok azóta is fejlesztgetik a játékot. Még izgalmasabb a néhány figurával bővült Illusztrált tarokk. Figuráinak számát tekintve világelső a Magas Tarokk, ami szintén nagyon népszerű, bár szerintem túlságosan visszazorult benne a XXI-fogás. Kialakult a szerencsefaktort kiiktató versenytarokk, a „Royal-tarokk“.

Igazából persze a tarokkról nem írni, és olvasni kell, hanem játszani. Indulok is tarokkozni. Búcsúzóul pedig következze ismét egy Rejtő idézet:

„A Nagyságos Asszony bölintott. Ismerte az esetet. Veroné, akinek egyetlen családi tragédiája a tarokk és az alsó nevű kártyajátékok miatt állott elő férjével, szomorúan sóhajtott. Miért nem akarta őt soha senki megszőkötetni sem Párizsba, sem Dél-Amerikába.“ (Boszorkány-mester)

Serényi Tamás

Köpesek aranyból

Arany János 1817-ben született a Duna-Tisza közén, apja Gyula Pál...

Húsvét után 40 napig Jézus lelke tanítványival maradt...

A néphagyomány szerint világított a feje...

1301-ben az utolsó III. András kihalt, és ezzel az Árpád-ház is...

Amikor a besenyók betörték az országba azzal fenyegettek, hogy megölik egész Erdélyt...

Ágnes asszony, jön a kondré...

Szeráf: 6 lábú, 6 feju lény...

Miért szürke a szürkemarha? Mert fehér...

Miért sáttantinorrú a gombafajta? Mert össze van karcolva...

II.Kázmér után Andzsú Lajos uralkodott

Papp Attila gyűjtése

egye (1)	Saj	Bugó	magas	Maga	Rig	Gazda	Földh	Anyá
De	egye (1)	Alba	magas	Aggók	páram	az dígit	kétfő	van
	tekint	Alba	magas	Aggók	páram	az dígit	kétfő	van
Álak		Álak	tekint	Fekete		kezes		
páris				Szül				
Bale pö				Némis		Azák		egye (1)
Kell				tekint		magas		
szász				tekint		magas		
		Álak	tekint					Azák
								jle
Táls	Rig			Fekete		Ligtó		
	rész			Aggók		tekint		
	Vány			Aggók				
	vég			Aggók				Sajt
				Könyv				Ész
		Pál		Aggók				kép
		Sztó						
		tekint						
Köze				Égőre		Ház		
máz						magas		
Utamad				Vigat		Fama		
lós				tekint				
				Táls		Csö		
				nemlé				
	Heszák			Heg				~34
	tekint			Közös				
Kanyé				Ure				
nemlé				magas		Após		
				Hélys		Vábró		
Ková				Társ		Aggók		
száj		tekint		Társ		Aggók		
Mag		Nem		Társ		Aggók		
szó		tekint		Társ		Aggók		
		tekint		Társ		Aggók		
		tekint		Társ		Aggók		
Aggók				Társ		Aggók		
tekint				Társ		Aggók		
				Társ		Aggók		
				Társ		Aggók		
				Társ		Aggók		
				Társ		Aggók		

A rejtvényt Márton Imre készítette.

Versenyeredmények

SAKK: A KIDS 2005. évi országos sakkversenyén Kovácsik Antal és Kudron Máté 10.B osztályos tanulók képviselték iskolánkat. Nagy csatában Kovácsik Antal az ötödik helyezést szerezte meg.

KÉMIA: Irinyi verseny megyei fordulójában Endreffy Zsolt a 7., Virág Kristóf a 13. helyen végzett.

A Hevesy verseny megyei fordulójába jutottak: Lévai Mátyás, Csigi Balázs, Kustár Ferenc, Varga Viktor

Minden versenyzőnek szívből gratulálunk!

Brain teasers

A farmer has some eggs for sale. The first customer buys half the eggs plus half an egg. The second customer buys half the remaining eggs plus half an egg. The third customer buys half the remaining eggs plus half an egg.

At this point there are no eggs left. How many eggs were there at the start?

Solutions can be submitted by 9 May to the address piarfutar@szepi.hu or put into the box at the entrance.

The quickest right solution deserves a book!

Ehavi rejtvényünkben egy József Attila-idézetet rejtettük el. A megfejtéseket 2005. május 9-ig kérjük bedobni szerkesztőségi postaládánkba, vagy elküldeni e-mail címünkre: piarfutar@szepi.hu. Múltkori rejtvényünk helyes megfejtése: „Aki mindenütt ott van, az sehol sincs.” (Cicero). Könyvjutalmat nyert: Szeles István 9. B osztályos tanuló.

Lapzártá után érkezett:

H A B E M U S P A P A M !

Mindenható Istenünk, aki örök pásztorként folytonos gondviseléssel kormányozod nyájadat, add, hogy XVI. Benedek pápa, akit Szent Péter utódává rendtél, legyen a hit és a kegyelmi közösség egységének látható alapja és biztosítéka.

Add, hogy az új pápa minket — Isten népét — szeretettel és Krisztus nevében vezessen, legyen a szent tanítás hűséges oktatója számunkra, és a szolgálat szellemében kormányozzon bennünket.

Ajándékozd meg XVI. Benedek pápát bölcsességgel, jószággal és hűséggel, hogy a rábízottakat az örök élet felé vezesse szavával és példájával!

„Tartsd meg, Isten, Szentatyánkat, Krisztusnak helytartóját!”

PIAR FUTÁR - KIADJA a Dugonics András Piarista Gimnázium - SZERKESZTŐSÉG 6724 Szeged, Bálint Sándor u. 14. T: 62/549-090, E-mail: piarfutar@szepi.hu, Lapengedély száma: 2.2.4/1513/2003. Szerkesztőségi ülés minden csütörtökön 14.30 órától a gimnázium tanácstermében. - FELELŐS KIADÓ Szilvássy László SP - SZERKESZTŐ Mészáros Ferenc - MUNKATÁRSOK Garzó Márk, Mihálffy László, Szűcs Péter Pál, Török Tibor, Varga Iván - FOTÓ Kádár Levente - KORREKTÚRA Papp Attila - NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS Férc-Szemes Áron - NYOMÁS Friss Nyomda - Megjelenik havonta, 600 példányban. Kizárólag belső terjesztésre. A lap megjelenését a Dugonics András Alapítvány támogatja. Számlaszám: 1 0 2 0 1 0 0 6 - 5 0 0 4 3 3 4 1